EVALUERINGSSEMINAR: Nett-pedagogisk opplegg for et mulig framtidsrettet kunnskapsløft

Sted: Radisson SAS Hotel, Bodø

Mål: Gjennomgå erfaringer med de nett-pedagogisk vegkursene som er gjennomført ved Høgskolen i Narvik. Seminaret skal klargjøre nye utfordringer og gi svar på om dette er et mulig opplegg for et fremtidig kunnskapsløft.

Målgruppe: Forelesere og deltakere på BHS2007 og DVVG2007, ledelsen i Statens vegvesen Region nord og kursansvalige i de andre regioner samt andre med interesse innenfor nett-basert undervisning. Deltakere fra næringslivet er også ønsket velkommen.

Fredag 1. juni 2007

kl0900-0910 **Velkommen**
Erling Reinslett, Høgskolen i Narvik

kl0910-0935 **Fleksibilitet i utdanningen - spesielle utfordringer**
rektor Edel Storelvmo, Høgskolen i Narvik (NHO-direktør fra 13.august)

kl0935-1000 **Framtidsrettet kompetanseutvikling i Statens vegvesen - bidrag til BA-bransjen**
regionvegsjef Torbjørn Naimak, Statens vegvesen - Region nord

kl1000-1015 *Pause*

kl1015-1045 **Rammeavtalen mellom Vegforvaltningen og HiN fra A til Å**
Erling Reinslett, Høgskolen i Narvik

kl1045-1115 **Spesielle utfordringer med nett-pedagogiske kurs**
Jostein Myrbostad, Statens vegvesen - Region nord

kl1115-1145 Voksenpedagogikk – spesielle utfordringer
May-Gøril Ellingsen, Statens vegvesen - Region nord

kl1145-1230 *Lunsj (med erfaringsutveklinger over kaffekoppen)*

kl1230-1245 **Erfaringer fra deltakere - er dette en vei å gå og hvorfor? (deltatt på 2 nettkurs)**
Marit Eikefjord og Anita Sætran, Statens vegvesen - Region nord

kl1245-1300 **Erfaringer fra sensor - er dette en vei å gå og gir det bedre læring? (sensurest 1 nettkurs)**
Odd Barstad – Vegdirektoratet

kl1300-1330 **Erfaringer fra foreleser - er dette en vei å gå og hvorfor? (forelest på 2 nettkurs) Hva skjer i etatsprosjektet: Kompetanseutvikling drift og vedlikehold?**
Øystein Larsen, Statens vegvesen – Vegdirektoratet

kl1330-1345 *Pause*

kl1345-1420 **Diskusjon: Nye utfordringer i et fremtidig kunnskapsløft (opplegg, nye kurspakker osv. osv)**
diskusjonsleder: Jostein Myrbostad, Statens vegvesen - Region nord

kl1420-1430 **Oppsummering og avslutning**
Vidar Engmo, Statens vegvesen - Region nord

Voksenpedagogikk – spesielle utfordringer

1. Voksenpedagogikk

2. Hva er læring?

3. Forskjell på barns og voksnes læring?

    3.2. Voksnes læring

4. Barrierer mot læring

5. Hvordan lærer vi - Læringsstiler

6. Læring i arbeidslivet

7. Nettbasert læring

    7.2. Enveis kommunikasjon

    7.3. Gruppearbeid

    7.4. Nettverkskompetanse

    7.5. Skriftlighet

    7.6. Powerpoint

    7.7. Læreren

    7.8. Sluttord

Voksenpedagogikk – spesielle utfordringer

1. Voksenpedagogikk

Jeg skal snakke om voksenpedagogikk og hvilke spesielle utfordringer det gir i forhold til nettpedagogikk.

Voksenpedagogikk er et oppkonstruert og egentlig misvisende ord for betydningen av navnet.

For å være helt korrekt burde det hete andragogikk.

Andro = mann, menneske

ped = pais = gutt,

agogos = fører

pedagog = egentlig ”slaven som førte gutten til skolen”

Det første spørsmålet når man skal snakke om voksenpedagogikk pleier å være:

Er det noen forskjell på voksnes og barns læring?

Det andre spørsmålet er:

Hvor går grensen mellom voksen og barn i denne sammenhengen?

Det jeg har spurt om er

hva er læring

Jeg skal svare på alle.

Men har dere andre spørsmål så avbryt meg og spør! Det ligger mye læring i å spørre!

2. Hva er læring?

Å lære er å reflektere over det som skjer – og komme til ny erkjennelse. Læring kan skje og skjer hele tiden. Det er mye automatikk i læring. Læring er å forbedre sin egen ferdighet ved øvelse. Læring er å øke sine kunnskaper om et emne ved å bruke en eller flere sanser. Læring er å påvirke sine holdninger.

Refleksjon er et hovedbegrep i all læring. Å resonnere over alle ting er genuint menneskelig.

I prinsippet finner læring sted hele tiden. I praksis orker vi ikke det. I praksis sorterer vi nye inntrykk i gamle skuffer mye av tiden og henger det på gammel erfaring.

3. Er det forskjell på voksnes og barns læring?

Ja, det er forskjell på voksnes og barns læring.

Generelt kan man si at barn tar i mot beskrivelser og forklaringer uten å vurdere opplysningene opp mot tidligere erfaringer og kunnskaper. De har blanke ark og kan slippe å vurdere om opplysningene er sanne eller ikke. Men barn må også ha tillit til omverden for å lære. I en komplisert verden vil også barn ha motforestillinger.

Grensa mellom pedagogikk og andragogikk er ikke skarp. Overgangene kommer gradvis, mens mennesket utvikler seg mot en stabil identitet. Uttrykket er hentet fra psykiatrien og Freud, men vi kan vel si at vi blir mer og mer oss selv etter som årene går.

Overgangen fra pedagogikk til andragogikk følger utviklingen fra barn til voksen. Den kan kategoriseres slik når det gjelder læring og innstilling til læring:

Barn vil erobre verden

Unge vil finne seg selv

Voksne vil leve sitt liv

Modne voksne søker mening og harmoni

3.2 Voksnes læring

Forskjellen mellom barn og voksnes læring er at voksne kan mye fra før. Når de skal lære noe nytt, må de enten knytte ny kunnskap mot gammel kunnskap. Da blir det en knagg å henge det på. Eller hvis ny kunnskap kolliderer med gammel kunnskap – må gammel kunnskap avlæres eller legges bort før ny kunnskap kan ta plass.

Ny kunnskap som bekrefter det de visste fra før er også lettere å lære.

Å være voksen, betyr også at man tar ansvar for egen læring. Det vil si at man bevisst eller mindre bevisst sorterer og tar stilling til hva man vil lære og hva man ikke vil lære.

Voksne vil lære. De vil lære i tilknytning til arbeide. De vil lære det de har bruk for. De vil ikke lære så mye.

Når voksne må lære noe nytt som ikke passer med det de visste fra før, kommer den største forskjellen frem mellom voksnes og barns læring. Dersom den nye kunnskapen ikke passer med det han visste fra før, kan det skape barrierer mot læring.

4. Barrierer mot læring

- Avvise. Ny viten når ikke frem fordi den blir for vanskelig å håndtere. Den avvises, fortrenges, legges ”død”.

- Motvilje. Ny læring kan innebære viten som går på tvers av grunnleggende verdier. Og den voksne lærende vil være kritisk ved vurdering av påstander. I beste fall fører det til ny læring. Om enn forsinket – eller kanskje blir ny læring forkastet.

- Ambivalens er en barriere mot læring.

- Oppleve det smertefullt. Ny læring kan bidra til ny erkjennelse som tvinger fram at vi må endre livet. Vi mister tilhørighet til kulturen som sto for de gamle verdiene og føler oss fremmede i den nye.

Voksne mennesker i arbeid er blitt spurt om læring. Og de har gitt et entydig svar. Voksne ønsker å lære. De ønsker å lære litt. Og de ønsker å lære nyttige ting de har bruk for i sitt arbeid.

Når innlært teori får den voksne til å reflektere over og å endre praksis, kalles det som skjer transformasjon – eller overføring. Transfer er den ultimate læring, og den kan måles i endret adferd.

Det skjer ikke så ofte som vi ønsker. I hvert fall kan det ikke måles så tydelig som vi ønsker. Det er en grunn til at vi lurer på om alle disse interne kursene i etatens regi har noen hensikt - eller om de er bortkastede tid og penger.

Ny læring hos voksne innebærer ofte at gammel læring må avlæres. Det kan være vanskelig.

Voksne mennesker har gått på skole og lært hvordan formalisert læring foregår. Vi har deltatt i klasseromsundervisning fra vi var 7 år gamle. Vi har pugget salmevers og gangetabellen i klasserommet. Vi er blitt hørt i leksa og har måttet gå til tavla og skrive tyske preposisjoner. Det er så visst den måten vi assosierer med læring.

Nå skal vi lære en ny måte å lære på - gjennom e-læring. Det er det vi kaller nett-pedagogikk.

Utfordringen vår er å lære voksne noe nytt og det skal læres på en ny måte. Fra klasseromsundervisning hvor man sitter i en stor gruppe, alle vendt mot en lærer og over til å sitte alene foran en Pc og se på et skjermbilde og høre en stemme snakke fra en høyttaler.

5. Hvordan lærer vi – læringsstiler

Mennesker lærer på forskjellig måte. Noen foretrekker å høre, andre å se, noen må gjøre, atter andre vil helst tenke gjennom det og drøfte det.

Vi kaller det læringsstiler. Noen teoretikere har laget det de kaller en læringssirkel. I hver sin ende av en vertikal akse står konkret – abstrakt, på den horisontale aksen står aktiv eksperimentering og reflekterende observasjon. (Se vedlegg 1 og 2)

Ved å teste personer kan man så finne hvilken læringsstil den enkelte har og hvor deres sterke og svake sider ligger.

Det hevdes også at forskjellige yrkesgrupper har felles læringsstil innen hver gruppe. Det kan være fruktbart å bli seg bevisst hvilken måte man lærer best uansett hvilken læringssituasjon man befinner seg i.

6. Læring i arbeidslivet

Det er ikke lenger et skarpt skille mellom utdanning og kvalifisering på den ene siden og arbeid og produksjon på den andre siden. Læring i arbeidslivet er blitt nødvendig både pga endring i produksjonen på arbeidsplassen og pga at kunnskapsmengden i samfunnet for øvrig er stadig økende.

Læring i arbeidslivet foregår både i det daglige arbeid, på interne kurs og på ekstern utdanning. Og i veksling mellom disse.

Læring i selve arbeidet er mest kostnadseffektivt. Men også den mest teorifattige. Tendensen er også at de best utdannede får flest tilbud både internt og eksternt (Mattheus-effekten)

Ved å innføre e-læring ligger det et ønske om å nå flere til en lavere pris og en høyere kvalitet.

7. Nett-pedagogikk

E-læring, klasserom på nett, videosnutter, interaktive kurs. Alle navnene kommer under begrepet Nett-pedagogikk. Pedagogikken måtte i begynnelsen gi tapt for teknikken, men pedagogikken har etter hvert fått mer plass.

Det vi konsentrerer oss om på dette seminaret – og som står i overskrifta - er det systemet som Høgskolen i Narvik har valgt å bruke på kursene ”Drift og vedlikehold av gater og veier” og ”Byggherreskole-NETT”

Kort fortalt er det oppbygd slik:

> Kurset presenterer nye forelesninger på nett en halv dag i uka.
>
> Presentasjonen går med lyd og bilde og kan spilles av så mange ganger som kursdeltakeren ønsker det. Bilde er en powerpoint-presentasjon som kan romme foto, tekst, grafer eller lignende.
>
> Foreleseren kan være med på mottakerens skjermbilde enten bevegelig eller med et stillbilde av seg selv.
>
> Kursdeltakerne skal skrive en kortfattet oppsummering av forelesningen og lage spørsmål med svar fra forelesningen.
>
> I løpet av en sending er det fire forelesningsøkter.
>
> Kursdeltakerne må besvare oppgaven innen neste overføring.
>
> Etter en kursøkt på 8 uker går kursdeltakerne opp til eksamen – på et utvalg av de spørsmålene de selv har laget.
>
> De retter selv sine svar og gir seg selv karakter

7.2. Enveis kommunikasjon

Forelesningen finner ikke sted i samtid og rom. Deltakeren kan høre og se forelesningen, men ikke stille spørsmål hvis han ikke forstår eller ønsker å utdype et tema. Dette oppleves som en ulempe og et hinder for læring for de fleste som skal begynne med denne type opplæring.

Spørsmål kan formidles til foreleser på e-post, men svaret må deltakeren vente på og det oppleves som en hindring.

7.3. Gruppearbeid

For å motvirke denne ulempen med enveis kommunikasjon, etableres det grupper på kursene som kommuniserer med hverandre på nettmøter eller videomøter til avtalte tider. Her legges det til rette for toveis kommunikasjon ved at de oppfordres til å levere felles besvarelser.

7.4. Nettverkskompetanse.

Dette er en lite påaktet kompetanse som oppstår i arbeidsgrupper, team eller gruppearbeid i undervisningssammenheng. I slike grupper oppstår mye ny læring. Vi får anledning til å formulere ideer, vi får ideutveksling. Jo flere aktører en vinner for sitt syn, jo sterkere er muligheten for å sette ny standard.

Gruppearbeidet vil også kompensere delvis for dialogen deltakerne ikke fikk under e-læringsundervisningen.

7.5. Skriftlighet

Deltakeren skriver referat fra forelesningen. Han må derfor ut i verden og finne svar på det han ikke har forstått. I konflikten mellom å ikke forstå og anstrengelsen med å finne rett svar, ligger det mye læring!

Å skrive referat etter en fastlagt mal, ligger det også læring – både i fag og i skriftlighet

7.6. Bruk av powerpoint

Articulate – programmet som benyttes i nettundervisningen – baseres på bruk av powerpoint.

Powerpoint er et program som benyttes til å lage plakater. Her har begeistringen over teknikken utviklet seg på bekostning av pedagogikken. Utseende på disse powerpoint-plakatene har fått større betydning enn innhold og bruk. Bokstaver, ord og setninger flyter elegant inn fra siden i mange farger. Det besnærer – og tar oppmerksomheten bort fra meningsinnholdet.

Nyere forskning har vist at når man leser innad en tekst samtidig som den blir lest høyt, oppfatter de fleste dette som forstyrrende på forståelsen. Med unntak av når et barn skal lære å lese og trenger lydbilde for å lære stavelser og ord.

Vi trenger å disiplinere oss i bruken av samtidig lyd og bilde. Å fortelle om innholdet på et fotografi eller forklare en grafisk fremstilling, gir bedre forståelse og mindre forstyrrelse enn skrift og tale som sier det samme.

7.7. Læreren

E-læring og Articulate setter andre krav til læreren enn når undervisningen foregår i samme rom som studentene hvor han kan få i gang en dialog. Dialogen og samspill i klassen gir andre muligheter enn når læreren sitter foran en pc med sine egne powerpointer å se på.

Han kan ikke inspireres av interesserte og ivrige studenter. Han må inspirere seg selv. Det er uvante krav til lærer som det er til student.

Fordelen er at han får anledning til å spille av foredraget og redigere til han blir fornøyd. Med litt trening finner alle sin form.

Og så slipper han å tenke på alle timene han slipper å sitte på flyplasser, i fly, i bilen og tilbringe netter på hotell.

Ved bruk av ”Articulate” må vi sørge for at forelesere får veiledning om pedagogisk bruk av powerpoint presentasjoner. Men både lærer og elev må være bevisst at læreren er en formidler. Han formidler av sin fagkunnskap. Han har ansvaret for undervisningen. Det er eleven som har ansvaret for at læring finner sted.

7.8. Sluttord

”Ingen kan lære deg noe som ikke

allerede halvveis slumrer i din kunnskap

Dersom læreren er klok,

Da ber han deg ikke om å gå inn

I hans kunnskapshus,

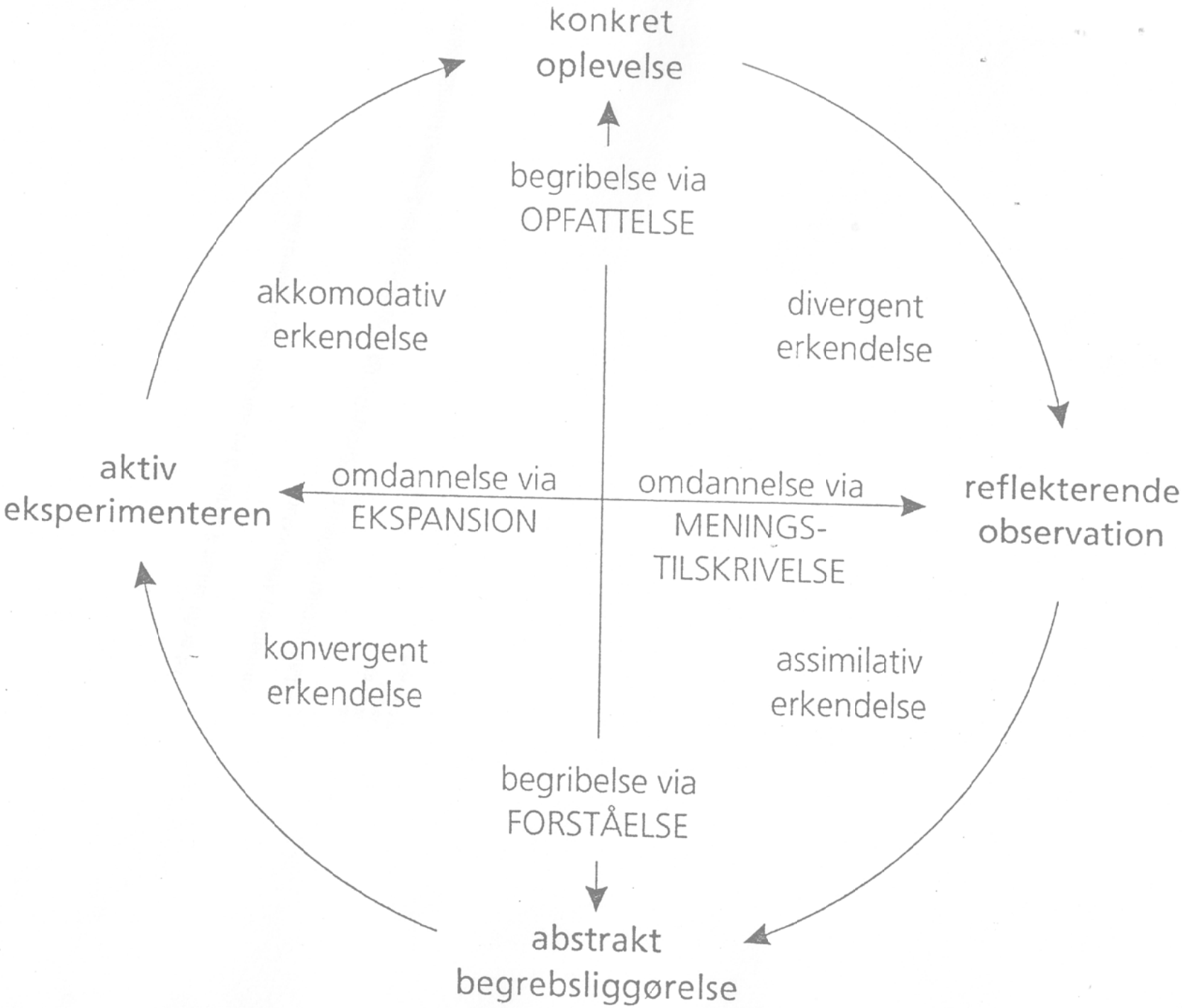
Men leder deg heller til terskelen av

ditt eget sinn.

For menneskets visdom kan ikke

utlånes til et annet.

Kahlil Gibran i ”Profeten” (skrevet i 1923)

konkret
oplevelse
begribelse via
OPFATTELSE
akkomodativ
erkendelse
divergent
erkendelse
aktiv
eksperimenteren
omdannelse via
EKSPANSION
omdannelse via
MENINGS-
TILSKRIVELSE
reflekterende
observation
konvergent
erkendelse
assimilativ
erkendelse
begribelse via
FORSTÅELSE
abstrakt
begrebsliggørelse

Vedlæg 1

PRØVETILGANG

FIRE HOVEDGRUPPER LÆRESTILER

Vi mennesker lærer best på ulike måter. Noen lærer for eksempel best ved å prøve ut ting i praksis, mens andre kanskje lærer best ved å observere og reflektere. Hvordan sikrer du deg at dine mottakere lærer mest mulig av det stoffet du skal formidle?

Selv holder jeg ofte seminarer, og kartlegger da gjerne hvilke lærestiler deltakerne foretrekker. Deretter velger jeg aktiviteter ut fra det dominerende resultatet i hver gruppe. Jeg benytter en modell som deler inn i fire lærestiler:

Av

Marianne Nordli

Teorien er basert på Peter Honey og Alan Mumford

Last ned figuren (Wordformat)
Beklager, kun tilgjengelig med ordinært abonnement. Klikk her

Konkret Erfaring (KE)

Denne gruppen er ivrige etter å prøve ut nye ideer, teorier og teknikker for å se om de fungerer i praksis. De er på en stadig leting etter nye ideer og benytter en hver anledning med å eksperimentere med tilpassninger.

Dette er den type mennesker som kommer hjem fra lederkurs og renner over av nye ideer som de ønsker å prøve ut i praksis. De liker å være i aktivitet og reagerer raskt og effektivt ved nye ideer som appellerer til dem. De tenderer til å være utålmodige med diskusjoner som ikke ser ut til å ha noen ende. Ny læring skal aller helst oppleves som å være relevant for å motivere til læring.

De er i bunn og grunn jordnære mennesker som liker å ta enkle avgjørelser og løse problemer. De ser på problemer og muligheter som en utfordring.

Deres filosofi er: Det finnes alltid en bedre måte og dersom det fungerer er det bra.

KE-gruppen lærer best gjennom aktiviteter der ...

- de får lov til å jobbe sammen med andre med brainstorming, løse utfordringer som et team
- de kan delta i korte aktiviteter som spill, teamarbeid, konkurranse, rollespill og øvelser
- det er litt dramatikk til stede, ting hoper seg opp og de har en lang rekke med aktiviteter som de skal lære seg å takle
- de får en ny erfaring, problemløsning, eller mulighet til å lære
- de får lov til å leke med og utvikle ideer uten for mange regler eller begrensinger
- de er nysgjerrige og ivrige etter å komme i gang. Deres kommentarer er alltid i den retningen i starten. Å komme i gang er for dem en prioritet

Refleksiv Observasjon (RO)

De reflekterende liker å ta et skritt tilbake. De liker å tenke over en erfaring og observere den fra en rekke ulike perspektiver. De samler inn egne og andres faktaopplysninger og foretrekker å tenke grundig gjennom disse før de trekker noen konklusjoner.

Den grundige innsamlingen og analysen er det viktigste for dem, og de utsetter gjerne endelige beslutninger så lenge som overhodet mulig. Deres filosofi er å være varsom.

De er tankefulle mennesker som liker å vurdere alle mulige vinklinger og implikasjoner før de foretar seg noe.

De foretrekker å sitte bakerst på møter og diskusjoner. De nyter å se andre mennesker i aksjon. De lytter til andres synspunkter før de selv deltar i en diskusjon med egne synspunkter. De tenderer til å innta en lav profil og har en anelse distansert, tolerant og ubestemmelig atmosfære rundt seg.

RO-gruppen lærer best gjennom aktiviteter der ...

- de får anledning til å lese litt bakgrunnsinformasjon før de setter i gang
- de får anledning til å grave frem ytterligere bakgrunnsinformasjon og gjøre undersøkelser
- de blir motiverte av en idéutveksling hvis det foreligger meget klare rammer og en strukturert måte å gjennomføre dette på
- de fungerer best når de ikke har et tidspress på seg og kan på egen fremdrift komme frem til et resultat eller en konklusjon
- de får anledning til å tenke før de skal handle. De får noe tid til å forberede seg og ikke kaste seg rett ut i noe

Abstrakt konseptualiserende (AK)

De oppfatter og integrerer observasjon til komplekse, men logiske teorier. De tenker gjennom problemer på en logisk og steg for steg metode.

De kan dra sammen uavhengige faktaopplysninger til å bli gjennomtenkte teorier. De har en tendens til å bli perfeksjonister som ikke hviler før ting er tilpasset en ren, ordentlig og rasjonell ramme. De liker å analysere og se sammenhenger. De trives med grunnleggende antagelser, prinsipper, teorier, modeller og systemtenkning.

Deres filosofi setter pris på rasjonalitet og logikk: "Dersom det er logisk, så er det fint". De har en tendens til å virke fjerne, analytiske og

målbevist rasjonelle og objektive.

AK-gruppen lærer best gjennom aktiviteter der ...

- de kan få lese om teorier og konsepter som fremhever rasjonell tenkning og de virker veltalende og sikker i sin argumentasjon
- de kan få analyser og deretter generalisere årsaker til suksess eller fiasko
- det de blir presentert for er presentert på en strukturell måte, gjerne som en modell, teori eller et konsept
- de får tid til en metodisk tilnærming på alt som handler om ideer, handlinger og situasjoner
- de motiveres og skjerper sin konsentrasjon ved alle spørsmål som: "Hva vil skje hvis vi ..."

Aktive eksperimenterende (AE)

De aktive involverer seg fullt og helt og uten forbehold i nye erfaringer. De setter pris på "her og nå" og setter pris på å bli overveldet av erfaringer som skjer i nuet.

De er åpne, og har en tendens til å virke veldig entusiastiske for en hver ny ting. Deres filosofi er: "Jeg vil prøve alt minst én gang". De har en tendens til å handle først og ta konsekvensene etterpå.

Deres dager er fylt med aktiviteter. De takler problemer ved hjelp av brainstorming. Så snart energien fra den forrige opplevelsen dør ut, er de i gang med å se etter den neste.

De har en tendens til å leve for nye opplevelser, men kjeder seg fort med implementering og langsiktig konsolidering.

AE-gruppen lærer best gjennom aktiviteter der ...

- de får lære av de beste for å spare tid. De stoler gjerne lett på autoriteter innenfor et felt
- de blir vist en modell de kan starte med å tilpasse. Det kan være en leder, en demonstrasjon fra noen som har oppnådd resultater innenfor et felt, masse eksempler og anekdoter
- det er en klar og åpenbar link mellom det aktuelle og et problem eller tema på jobben
- de vises teknikker med åpenbare praktiske resultat, som hvordan håndtere vanskelige kunder, hvordan gjøre et godt førstegangsinntrykk, hvordan spare tid
- de blir stilt ovenfor øvelser som virker helt reelle og reelle simuleringer av her og nå situasjoner de selv befinner seg i

- Powerpoint gir dårlig forståelse

Får du lite ut av tradisjonelle presentasjoner med Powerpoint? Det er ifølge forskere ikke så rart.

Av Elin Wiesener Publisert 10.04.2007 - 16:02 Oppdatert 11.04.2007 - 09:01

Se større bilde

- Powerpoint gir dårlig forståelse

De fleste av oss er kjent med Powerpoint fra en rekke kjedelige presentasjoner. Programmet blir mye brukt både i undervising og i næringslivet.

Nå mener forskere at slike presentasjoner faktisk virker mot sin hensikt.

Separat tekst og tale

Det er DagensIT som skriver at det finnes en vitenskapelig forklaring hvis du føler deg hjernedød under en Powerpoint-presentasjon.

Australske forskere ved universitetet ved New South Wales hevder at hjernen husker bedre hvis tekst og tale blir presentert separat.

Dette skyldes ifølge deres studie at menneskets korttidsminne er begrenset. Budskapet blir derfor vanskeligere å ta inn hvis det kommer gjennom både tekst og tale på en gang.

Brukes feil

- Bruken av Powerpoint har vært en katastrofe og bør forkastes, sier forsker John Sweller til Sydney Morning Herald.

Han mener Powerpoint kan ha noe for seg, men at programmet i alt for mange tilfeller brukes feil.

- Det er ikke effektivt og si de samme ordene som er skrevet ned, det bare belaster bevisstheten. På den andre siden er det derimot effektivt å snakke foran en graf. Da presenteres informasjonen på en annen måte enn det man uttaler, sier Sweller.

5 siste hos www.teknofil.no

Kingston med minnekort-maskin
- Powerpoint gir dårlig forståelse
En god allrounder
Lite videokamera med SD-lagring
Den ultimate bilradioen